

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

NACRT

**TRINAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U
OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period januar-jun 2020.**

Podgorica, oktobar 2020.

S A D R Ź A J

U V O D	3
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima.....	4
1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu	4
1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24	8
2. Strategijski dokumenti i izvještaji.....	9
3. Politički dijalog s Evropskom unijom.....	11
4. Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje	11
Z A K L J U Č A K.....	22

U V O D

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013, izrađen je Trinaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore.

Trinaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. I 2020. do 30. VI 2020. Crna Gora je u izvještajnom periodu nastavila s usklađivanjem i sprovođenjem pravne tekovine EU na liniji ispunjenja obaveza iz završnih mjerila. Osim toga, Crna Gora je uspjela da otvori pregovaračko poglavlje 8 – Konkurencija, čime su otvorena sva poglavlja u pristupnim pregovorima. Otvaranjem pomenutog poglavlja Crna Gora je potvrdila poziciju lidera evropskih integracija i započela zahtjevnju fazu pregovora u kojoj će u fokusu biti poglavlja u kojima je postignuta interna spremnost za njihovo privremeno zatvaranje. Takođe, Crna Gora je donijela Program ekonomskih reformi za period 2020.-2022. (PER), koji predstavlja najvažniji dokument u ekonomskom dijalogu s EU i ključni strateški dokument zemlje za srednjoročno makroekonomsko i fiskalno programiranje.

Prvu polovinu 2020. obilježila je borba Crne Gore i drugih evropskih i država svijeta sa pandemijom virusa Covid 19, pa su susreti državnog vrha Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije (EU) organizovani u manjem obimu, a većina je održana u formi video-sastanaka. Crna Gora je posvećenim i predanim radom nastavila da ispunjava obaveze, promoviše evropske vrijednosti, održava dobrosusjedske odnose i njeguje regionalni dijalog, zahvaljujući čemu je i održala status najuspješnije države u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

Sektorski pododbori

Od ukupno sedam sektorskih pododbora, dva su održana u prvoj polovini 2020:

- Trinaesti sastanak **Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj** između Crne Gore i Evropske komisije, koji je prvi put organizovan putem video-konferencije, održan je 9. VI 2020. Na sastanku je razmotren napredak ostvaren u okviru reformskog procesa u oblastima saobraćaja, energetike, trans-evropskih mreža, regionalne politike i životne sredine.
- Jedanaesti sastanak **Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju** između Crne Gore i Evropske komisije održan je 16. VI 2020, takođe, putem video-konferencije. Na sastanku je razgovarano o napretku koji je Crna Gora ostvarila u oblastima prava osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, javnih nabavki, privrednog prava, prava intelektualne svojine, konkurencije, zaštite potrošača i zdravlja, kretanja kapitala i platnog sistema, bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga, s posebnim osvrtom na aktivnosti koje su usmjerene na ispunjavanje zahtjeva definisanih završnim mjerilima u poglavljima koja pokrivaju pomenute oblasti.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa je 33 otvorena poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

S ciljem informisanja Evropske komisije o realizovanim aktivnostima u okviru pregovaračkog procesa, Vlada je 6. II 2020. usvojila **II prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za period 1. XI 2019 – 31. I 2020.** koji obuhvata političke i ekonomske kriterijume, kao i pregled realizovanih aktivnosti i statističkih podataka za sva pregovaračka poglavlja. Na zahtjev Evropske komisije, usljed činjenice da je odložena izrada i objavljivanje Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2020. zbog pandemije virusa Covid 19, **Crna Gora je dostavila dvije dopune II priloga Izvještaju Evropske komisije, za period 1. II – 31. III 2020. i 1. IV – 12. VI 2020.**

Crna Gora je 15. V 2020. zvanično obavijestila Evropsku komisiju **o prihvatanju Nove metodologije pristupanja Evropskoj uniji.** Nova metodologija će poslužiti kao dobra platforma za intenziviranje reformskih procesa i intenzivniju komunikaciju sa

zemljama članicama. Nadalje, Nova metodologija u centar pregovora ponovo postavlja poglavlja 23 i 24, a napredak postignut na tom planu determiniše ukupan tok pregovora.

U okviru pregovaračkog poglavlja 1 - Sloboda kretanja robe, Vlada je 16. I 2020. utvrdila **Predlog zakona o lijekovima**, koji predstavlja jedan od uslova za ispunjenje prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Osim toga, Vlada je 6. II 2020. donijela **Uredbu o grupama proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu**. Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu je održalo dvije sjednice (elektronske), na kojima je usvojen Izveštaj o realizaciji Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu, za 2019, Izveštaj o radu Koordinacionog tijela za 2019, kao i Izveštaj o radu sistema brze razmjene informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik, za 2019.

U okviru pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke, Vlada je 4. VI 2020. usvojila **Izveštaj o javnim nabavkama za 2019**, koji predstavlja uslov za ispunjenje trećeg završnog mjerila u ovom poglavlju. Javne nabavke čine 12,39% BDP-a Crne Gore, a precizno i utemeljeno izvještavanje o ovim procesima bitno je sa aspekta racionalnog i efikasnog trošenja budžetskih sredstava, a samim tim i novca građana Crne Gore. Obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama u 2019. ugovorili su ukupno 715,6 miliona eura nabavki, od čega su javne nabavke 608,2 miliona eura i nabavke električne energije i uglja 107,4 miliona eura. Jedna od novina u izvještavanju za 2019. je prikaz pregleda broja ugovora sa procijenjenom i ugovorenom vrijednošću zaključenih putem okvirnog sporazuma. Dodatna novina u izvještaju za 2019. je i prikaz pregleda učešća kriterijuma najniža ponuđena cijena i ekonomski najpovoljnija ponuda u postupcima javnih nabavki.

U okviru pregovaračkog poglavlja 6 – Privredno pravo, 25. VI 2020. donijet je **Zakon o privrednim društvima** („Sl. list CG”, broj 65/20), koji predstavlja krovni propis u pravcu ispunjenja drugog završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 7 - Pravo intelektualne svojine, Vlada je 12. III 2020. utvrdila **Predlog zakona o potvrđivanju Marakeškog ugovora za olakšavanje pristupa objavljenim djelima za osobe koje su slijepe, slabovide ili imaju druge poteškoće u korišćenju štampanih materijala**.

Pregovori u okviru pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija su otvoreni na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 30. VI 2020. u Briselu. Na ovaj način je zaokružena jedna zahtjevnost i izuzetno značajna faza pregovora. U okviru Zajedničke pregovaračke pozicije EU za poglavlje 8 – Konkurencija, Crna Gora je dobila četiri završna mjerila koje je potrebno da ispuni kako bi privremeno zatvorila pregovore u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 9 - Finansijske usluge - **Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o sanaciji kreditnih institucija, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i Zakon o zaštiti depozita** („Sl. list CG”, broj

72/19) su stupili na snagu 3. I 2020. Vlada je 16. I 2020. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju**, kojim se postiže potpuna usklađenost s Direktivom 2009/103/EZ. U cilju ublažavanja negativnih efekata novog korona virusa na građane i finansijski sistem Crne Gore, Centralna banka je u saradnji s Vladom i komercijalnim bankama pripremila **Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja novog korona virusa na finansijski sistem**, koja je usvojena 17. III 2020, a u primjeni je od 20. III 2020. Mjerama se utvrđuje pravo na moratorijum na otplatu kredita do 90 dana svim korisnicima kredita odobrenih od strane banaka, kao i primaocima lizinga i korisnicima kredita mikro kreditnih finansijskih institucija. Savjet Centralne banke je 31. III 2020. usvojio izmjene i dopune ove odluke, kojima se uvode dvije dodatne mjere usmjerene na davanje podsticaja ekonomskoj aktivnosti i očuvanje stabilnosti i sigurnosti bankarskog sistema Crne Gore u uslovima rizika usljed epidemije korona virusa.

U okviru pregovaračkog poglavlja 10 - Informatičko društvo i mediji, u oblasti usluga informatičkog društva, Vlada je 23. IV 2020. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije sajber bezbjednosti 2018-2021**, s pratećim Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za 2019. Donošenje Akcionog plana nije dio završnih mjerila u ovom poglavlju, već redovna aktivnost za uspješno i kompletno sprovođenje mjera za stvaranje uslova za bezbjednije korišćenje interneta i zaštitu korisnika od incidenata u sajber prostoru.

U okviru pregovaračkog poglavlja 14 - Saobraćajna politika, Vlada je 16. I 2020. utvrdila **Predlog zakona o putevima**, koji je od značaja za ispunjenje prvog završnog mjerila, kao i za usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblasti putne infrastrukture. Nadalje, Vlada je 5. III 2020. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe**, s ciljem daljeg usklađivanja s konvencijama Međunarodne pomorske organizacije, koje je Crna Gora obavezna da prenese u nacionalno zakonodavstvo.

U okviru pregovaračkog poglavlja 16 – Porezi, Vlada je 31. III 2020. donijela **Uredbu o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja**. Shodno Uredbi predviđeni su uslovi pod kojim se poreskim dužnicima koji nijesu u mogućnosti da izmire poreske obaveze, usljed negativnih efekata na poslovanje izazvanih epidemijom zarazne bolesti Covid 19, može odobriti odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja, za period od 90 dana, od dana dospjeća obaveza (mart, april i maj 2020). Savjet EU je 18. II 2020. objavio listu nekooperativnih zemalja, a imajući u vidu da je ocijenjeno da je Crna Gora ispunila sve tražene uslove u dogovorenom roku, izuzeta je s predmetne liste.

U okviru pregovaračkog poglavlja 17 - Ekonomska i monetarna unija, Vlada je 16. I 2020. usvojila **Program ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru za period 2020-2022**. PER je najvažniji dokument Crne Gore u ekonomskom dijalogu s EU i ključni

strateški dokument zemlje za srednjoročno makroekonomsko i fiskalno programiranje, koji sadrži i prateću agendu strukturnih reformi važnih za smanjenje ili eliminisanje prepreka privrednom rastu i jačanju sveukupne konkurentnosti zemlje.

U okviru pregovaračkog poglavlja 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, Crna Gora je prvi put izradila **Indeks rodne ravnopravnosti**, koji je predstavljen 29. I 2020. u Podgorici. Cilj inicijative uvođenja Indeksa rodne ravnopravnosti je rješavanje postojećih izazova u procjeni nivoa postignuća utvrđenog Planom aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2017-2021 ili Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. Nadalje, Vlada je 16. I 2020. usvojila **Akcioni plan za 2020, za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite 2018-2022. i Akcioni plan za 2020, za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih 2018-2022.** Takođe, Vlada je 2. IV 2020. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020. za 2020. godinu** i usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016 – 2020, za 2019.** Pomenuti dokumenti važni su iz ugla ispunjavanja redovnih obaveza u cilju bolje socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori i ostvarivanja njihovih prava.

U okviru pregovaračkog poglavlja 20 - Preduzetništvo i industrijska politika, Vlada je 5. III 2020. u sklopu implementacije Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, kao najznačajnijeg dokumenta u pravcu ispunjenja jedinog završnog mjerila u ovom poglavlju, usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Industrijske politike 2019-2020, za 2019.**

U okviru pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene, 4. III 2020. donijet je **Zakon o potvrđivanju Protokola iz Nagoje o pristupu genetičkim resursima i pravednoj i jednakoj raspodjeli koristi koje proističu iz njihovog korišćenja uz Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti.** Donijet je i niz podzakonskih akata u oblastima kontrole industrijskog zagađenja i hemikalija koji doprinose daljem usklađenju nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti, u skladu sa obavezama koje proističu iz Zajedničke pozicije EU za poglavlje 27. U okviru budžeta Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za 2020. opredijeljena su finansijska sredstva za realizaciju nastavka aktivnosti na uspostavljanju ekološke mreže Natura 2000. S tim u vezi, otpočeo je terenski rad stručnjaka za ornitofaunu i vrste, a nakon početne radionice koja je održana 15. VI 2020. i stručnjaci za staništa su otpočeli terenski rad. Osim toga, Opština Ulcinj je 15. I 2020. formirala multidisciplinarnu Radnu grupu koja ima zadatak da preduzme sve potrebne aktivnosti radi izrade i donošenja Petogodišnjeg plana upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom Ulcinjske solane. U periodu april – jun 2020. održana su tri sastanka Radne grupe na kojima se usaglašavao dokument prije organizovanja Javne rasprave. Na sastanku Radne grupe koji je održan 23. VI 2020. potvrđen je Nacrt finalne verzije Plana upravljanja Parka prirode Ulcinjska solana, koji je dat na javnu raspravu.

U okviru pregovaračkog poglavlja 28 - Zaštita potrošača i zdravlja, na osnovu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača („Sl. list CG“, broj 67/19) donijeti su sljedeći podzakonski akti: **Pravilnik o obrascu jednostranog raskida ugovora zaključenog van poslovnih prostorija ili na daljinu** („Sl. list CG“, broj 52/20), **Pravilnik o informativnom obrascu o pravu potrošača na jednostrani raskid ugovora zaključenog van poslovnih prostorija ili na daljinu** („Sl. list CG“, broj 52/20) i **Pravilnik o bližim kriterijumima za izbor članova odbora za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova** („Sl. list CG“, broj 56/20).

1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

U oblasti vladavine prava, na liniji razgovora koje je predsjednik Vlade **Duško Marković** održao u februaru 2020. s predstavnicima nevladinih organizacija u okviru inicijative „Savez za Evropu“, a usljed vanredne situacije izazvane pandemijom virusa Covid 19, 15. V 2020. je **ponovljen javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika/ce za člana/icu Savjeta za vladavinu prava**¹. Vlada je 4. VI 2020. donijela **Odluku o dopuni Odluke o Savjetu za vladavinu prava**, kojom su, na osnovu rezultata organizovanog javnog poziva, u sastav ovog tijela uključena dva predstavnika nevladinog sektora². Dodatno, na osnovu zaključaka razgovora predsjednika Vlade s predstavnicima civilnog sektora obavljenih u okviru inicijative „Savez za Evropu“, Odlukom su u sastav Savjeta za vladavinu prava ušla i dva predstavnika civilnog sektora³. Razgovori su pokrenuti kako bi se kroz širok dijalog s relevantnim političkim i društvenim akterima otvorila sva pitanja važna za prevazilaženje podjela, a sve u cilju pune integracije Crne Gore u EU.

Evropska komisija je u junu 2020. objavila **Nezvanični radni dokument o stanju u poglavljima 23 i 24 za Crnu Goru**, u kojem se konstatuje da se rad na zakonodavnom usaglašavanju s pravnom tekovinom EU, izgradnji institucija i bilansu rezultata nastavio u svim oblastima, uz određene izazove koji i dalje postoje, uključujući i u oblasti reforme pravosuđa. Pandemija Covid 19 donijela je dodatne izazove u ovoj oblasti i doprinijela određenim objektivnim odlaganjima u radu Crne Gore na agendi u oblasti vladavine prava. Takođe, konstatuje se da je konsolidovan početni bilans rezultata u oblasti borbe protiv trgovine ljudima, da su početni rezultati po pitanju pranja novca dalje unaprijeđeni, da je bilo privremenog i trajnog oduzimanja imovine, kao i određenog pomaka u istragama starih slučajeva napada na imovinu medija.

¹ Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje predstavnika/ce za člana/icu Savjeta za vladavinu prava prvobitno je objavljen 5. III 2020.

² Predstavnici NVO Centar za demokratsku tranziciju i NVO Građanska alijansa.

³ Predsjednik Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija i predsjednik Udruženja pravnika Crne Gore.

Peta sjednica **Savjeta za vladavinu prava** održana je 15. VI 2020. Sjednici je prisustvovao šef Delegacije EU u Crnoj Gori Aivo Orav, a tokom sjednice je razmotren Nezvanični radni dokument EK o stanju u poglavljima 23 i 24 za Crnu Goru, iz juna 2020.

2. Strategijski dokumenti i izvještaji

Vlada je 16. I 2020. usvojila **Odluku o izmjenama Odluke o obrazovanju Komisije za evropske integracije.**

Vlada je 6. II 2020. usvojila **Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020-2022**, kao i **Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020, za 2019.**

Vlada je 13. II 2020. usvojila **Uredbu o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenata pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD II).**

Vlada je 27. II 2020. usvojila **Informaciju o prenosu svojinskih ovlašćenja nad pokretnim stvarima stečenim iz pretpristupnih fondova Evropske unije (IPA fondovi).**

Vlada je 12. III 2020. donijela **Uredbu o izmjenama Uredbe o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz Instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD II program) i Izvještaj sa IX sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje**, koji je održan u Podgorici 5. XII 2019.

Vlada je 9. IV 2020. usvojila **Informaciju o finansijskoj podršci Evropske unije Crnoj Gori za sprečavanje širenja i saniranje posljedica epidemije virusa Covid 19 i Informaciju o Sporazumu o zajedničkim nabavkama medicinskih protivmjera s Predlogom sporazuma.**

Vlada je 16. IV 2020. usvojila **Dvadeset četvrti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period oktobar – decembar 2019, Dvanaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – decembar 2019. i Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2020-2022.**

Vlada je 30. IV 2020. usvojila **Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2019. godinu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2019 - 2022. i Akcioni plan za 2020. godinu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU 2019 - 2022.**

Vlada je 14. V 2020. usvojila **Informaciju o Instrumentu pretpristupne podrške Evropske unije za period 2021-2027 (IPA III) i početku pripreme programa IPA 2021. i IPA 2022.**

Vlada je 11. VI 2020. usvojila **Informaciju o Sporazumu o partnerstvu o sprovođenju prioriteta Tehničke podrške u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020 između operativnih struktura dvije države učesnice s Predlogom sporazuma, kao i Informaciju o Sporazumu o partnerstvu o sprovođenju prioriteta Tehničke podrške u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020 između operativnih struktura dvije države učesnice s Predlogom sporazuma.**

Vlada je 25. VI 2020. usvojila **Informaciju o aktivnostima i projektima koji se sprovode kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima.**

3. Politički dijalog s Evropskom unijom

Izveštajni period obilježila je borba Crne Gore i drugih evropskih država sa pandemijom virusa Covid 19, pa su susreti državnog vrha Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije (EU) organizovani u specifičnim uslovima, odnosno većina ih je od sredine marta održana u formi video-sastanaka.

Među sastancima izdvajaju se susreti predsjednika Crne Gore **Mila Đukanovića**, predsjednika Vlade **Duška Markovića** i predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** s predsjednikom Republike Hrvatske **Zoranom Milanovićem**, komesarom Evropske unije za susjedstvo i proširenje **Oliverom Varhelijem** (*Olivér Várhelyi*), stalnim izjaviocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru **Toninom Piculom** i ministrom vanjskih poslova Grčke **Nikosom Dendiasom** (*Nikos Dendias*).

Pored toga, zabilježeni su sljedeći susreti crnogorskih zvaničnika s zvaničnicima država članica EU i predstavnicima institucija Unije, poput:

- susreta predsjednika **Mila Đukanovića** s predsjednicima Portugala **Marselom Rebelom de Sousom** (*Marcelo Rebelo de Sousa*), Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom** (*Frank-Walter Steinmeier*), Kipra **Nikosom Anastasiadesom** (*Nicos Anastasiades*), Bugarske **Rumenom Radevim** (*Rumen Radev*), Grčke **Prokopisom Pavlopulosom** (*Prokopis Pavlopoulos*), s predsjednikom Evropskog savjeta **Šarlom Mišelom** (*Charles Michel*), predsjednicom Evropske komisije **Ursulom fon der Lajen** (*Ursula von der Leyen*), predsjednikom Vlade Slovenije **Marjanom Šarecom** (*Marjan Šarec*), kao i s ministrom vanjskih poslova Slovačke **Miroslavom Lajčakom** (*Miroslav Lajčák*), ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske **Peterom Sijartom** (*Péter Szijjártó*) i ministrom vanjskih i evropskih poslova Republike Hrvatske **Gordanom**

Grličem Radmanom. Ostvarena je i zvanična trodnevna posjeta baltičkim državama Litvaniji, Estoniji i Letoniji, od 8. do 10. III 2020, tokom koje su upriličeni susreti s predsjednikom Litvanije **Gitanasom Nausedom** (*Gitanas Nausėda*), predsjednikom Vlade Litvanije **Sauliusom Skvernelisom** (*Saulius Skvernelis*), predsjednikom Parlamenta Litvanije **Viktorasom Pranckietisom** (*Viktoras Pranckietis*), s predsjednicom Estonije **Kersti Kaljulaid** (*Kersti Kaljulaid*) i predsjednikom Vlade Estonije **Jurijem Ratasom** (*Jüri Ratas*), kao i predsjednikom Letonije **Eglisom Levitsom** (*Egils Levits*) i predsjednikom Vlade ove zemlje **Krisjanisom Karinsom** (*Krišjānis Kariņš*);

- sastanka predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** s kopredsjedavajućim Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje (POSP) **Vladimirom Bilčikom** (*Vladimír Bilčík*), predsjednikom Nacionalnog vijeća Austrije **Volfangom Sobotkom** (*Wolfgang Sobotka*), predsjednikom Predstavničkog doma Parlamenta Češke **Radekom Vondračekom** (*Radek Vondráček*), ministrom odbrane Italije **Lorencom Guerinijem** (*Lorenzo Guerini*) i predsjednikom Odbora za evropske i međunarodne poslove Parlamenta njemačke Savezne pokrajine Baden-Virtemberg **Vilijem Šteheleom** (*Willi Stähele*);

- susreta predsjednika Vlade **Duška Markovića** s austrijskim saveznim kancelarom **Sebastijanom Kurcom** (*Sebastian Kurz*), ministrom odbrane Italije **Lorencom Guerinijem** i poslanikom njemačkog Bundestaga **Joahimom Fajferom** (*Joachim Pfeiffer*). Upriličena je i zvanična posjeta Bugarskoj tokom koje su organizovani sastanci s predsjednikom Savjeta ministara Bugarske **Bojkom Borisovim** (*Boyko Borisov*), predsjednicom Narodne Skupštine **Cvetom Karajančevom** (*Cveta Karayancheva*) i predsjednikom države **Rumenom Radevim**.

- susret ministra vanjskih poslova **Srđana Darmanovića** s predsjednikom Parlamenta Litvanije **Viktorasom Pranckietisom**, šefom diplomatije **Linasom Linkevičiusom** (*Linas Antanas Linkevičius*) i predsjednikom Odbora za evropske poslove **Gediminasom Kirkilasom** (*Gediminas Kirkilas*) Litvanije, šefom letonske diplomatije **Edgarom Rinkevičsom** (*Edgars Rinkēvičs*), kao i s ministrom vanjskih poslova Grčke **Nikos Dendiasom**.

4. Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala

U oblasti pravosuđa, u januaru 2020. započeta je primjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, kojim su 2019. izvršene izmjene i dopune važećeg zakona u dijelu oduzimanja poslovne sposobnosti. Vlada je 19. III 2020. usvojila **Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa razvoja**

alternativnog rješavanja sporova 2019-2021. Od ukupno 53 aktivnosti koje je trebalo implementirati u 2019. realizovano je 47 aktivnosti (88,68%), djelimično su realizovane četiri aktivnosti (7,55%), a dvije aktivnosti (3,77%) nijesu realizovane iz objektivnih razloga. Vlada je 2. IV 2020. usvojila **Godišnji izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa 2019-2022, za 2019.** U periodu od 1. I - 31. XII 2019. od ukupno 77 aktivnosti realizovano je 16 aktivnosti (21%), 60 aktivnosti se realizuje u kontinuitetu (78%), djelimično je realizovana jedna aktivnost (1%), a nije bilo nerealizovanih aktivnosti. Vlada je 11. VI 2020. usvojila **Analizu efikasnosti sistema izvršenja** (januar 2019 - decembar 2019), koja sadrži ocjenu stanja efikasnosti funkcionisanja sistema izvršenja, uključujući rad javnih izvršitelja i sudova, nadzor nad zakonitošću rada javnih izvršitelja, aktivnosti Ministarstva pravde i Komore javnih izvršitelja u pravcu praćenja i unapređenja sistema izvršenja i rada javnih izvršitelja te aktivnosti drugih nadležnih organa. Rezultati Analize u posmatranom periodu su pokazali da reformisani sistem izvršenja nastavlja da funkcioniše efikasno.

Kada su u pitanju ratni zločini, Specijalno državno tužilaštvo je postupalo po zamolnicama za pružanje međunarodne pravne pomoći, a u radu su bili građanski postupci za naknadu štete žrtvama ratnih zločina.

Na planu borbe protiv korupcije, Vlada je 24. IV 2020. utvrdila **Predlog zakona o izmjeni Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**, kojim se omogućava isplata socijalnih davanja u izbornoj godini u slučaju epidemije ili pandemije zaraznih bolesti.

Agencija za sprječavanje korupcije je nastavila s jačanjem kapaciteta i sprovođenjem antikorupcijskih mjera iz svoje nadležnosti, uključujući realizaciju preporuka Evropske komisije na planu izdavanja prekršajnih naloga i oduzimanja imovinske koristi stečene izvršenjem prekršaja. Na 16. sjednici Savjeta Agencije za sprječavanje korupcije održanoj 20. III 2020. usvojen je **Godišnji izvještaj o planovima integriteta za 2019.** i sastavni je dio Izvještaja o radu Agencije za 2019.

Kada je u pitanju oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, 12. II 2020. postalo je pravosnažno rješenje o trajnom oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, na osnovu kojeg je od osuđenog M.M. trajno oduzeta nepokretnost - stambena jedinica koja se nalazi u Budvi, površine 193 m².

Kad je u pitanju borba protiv organizovanog kriminala, u Upravi policije je uspostavljena *Firearms Focal Point*, koja uključuje učešće i jasnu podjelu zadataka između službenika Uprave policije: Odsjeka za kriminalističko-obavještajne poslove, Odsjeka za suzbijanje opšteg kriminaliteta, Odsjeka za međunarodnu operativnu policijsku saradnju i Forenzičkog centra.

U oblasti borbe protiv pranja novca, Odbor stručnjaka za evaluaciju mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL) formalno je isključio Crnu Goru iz procesa praćenja četvrte runde, shodno rezultatima koji su ostvareni u otklanjanju nedostataka koji su identifikovani u 2015.

Na planu borbe protiv trgovine ljudima, Specijalno državno tužilaštvo je 8. I 2020. realizovalo predmet koji je dostavljen na nadležnost tom tužilaštvu od strane Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima i pokrenulo postupak protiv osam lica – državljana Tajvana, zbog krivičnog djela trgovina ljudima izvršenog na organizovan način, na štetu 14 lica, takođe državljana Tajvana. Vlada je 16. I 2020. razmotrila i usvojila **Akcioni plan za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2020**. Vlada je 26. III 2020. usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024, za 2019**. U dijelu međunarodne i regionalne saradnje, predstavnici ekspertske grupe Savjeta Evrope GRETA zadužene za evaluaciju implementacije Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima, u periodu od 2. do 5. III 2020. boravili su u radnoj posjeti Crnoj Gori s ciljem monitoringa implementacije Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima u okviru trećeg kruga evaluacije.

Temeljna prava

Na planu sprečavanja mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, u okviru projekta Evropske unije i Savjeta Evrope „Unapređenje procesnih prava u pravosudnom sistemu Crne Gore”, formulisane su preporuke za izmjenu krivičnog zakonodavstva, koje se, između ostalog odnose na pooštavanje kazni za djela mučenja i ukidanje zastarjelosti krivičnog gonjenja i izvršenja kazne za krivična djela mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja izvršena s umišljajem od strane službenih lica. Ministarstvo pravde formiralo je Radnu grupu za izmjenu Krivičnog zakonika Crne Gore koja je uzela u razmatranje date preporuke iz ove dvije Analize.

U oblasti reformе zatvorskog sistema, Vlada je 9. IV 2020. usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije izvršenja krivičnih sankcija 2017- 2021. za 2019**, koji je predložio Savjet za praćenje implementacije Strategije izvršenja krivičnih sankcija. Na osnovu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti („Sl. list CG“, broj 18/19), u izvještajnom periodu donijet je niz podzakonskih akata iz oblasti djelovanja Uprave za izvršenje krivičnih sankcija. Projektantska kuća ING INVEST je završila glavni projekat za četiri objekta (Specijalizovana zdravstvena ustanova, Multifunkcionalni objekat, Otvoreno odjeljenje i Prijavnica) na lokalitetu Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS) u Spuzi i iste predala na reviziju.

Na planu prava žena i rodne ravnopravnosti, Crna Gora je prvi put izradila i 29. I 2020. predstavila **Indeks rodne ravnopravnosti** koji je prema EU prihvaćen

metodologiji, razvijen od strane Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost (EIGE). Vlada je 19. III 2020. usvojila **Izveštaj o sprovođenju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2020 za 2019.** Koordinacioni odbor za koordinaciju, sprovođenje, praćenje i procjenu politika i mjera za sprječavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih Istanbulskom Konvencijom usvojio je **Akcioni plan za nadgledanje implementacije preporuka izvještaja GREVIO Komiteta o procjeni zakonodavstva i drugih mjera kojima se primjenjuju odredbe Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija).** U aprilu 2020. donijet je **Krizni akcioni plan djelovanja specijalizovanih pružaoca usluga za žrtve nasilja u skladu sa Istanbulskom Konvencijom.** Takođe, usvojene su i **Preporuke za primjenu Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici u vrijeme pandemije virusa Covid 19.**

Kada su u pitanju socijalno ugroženi i lica s invaliditetom, Vlada je 12. III 2020. usvojila **Završni izvještaj Strategije za integraciju lica sa invaliditetom 2016 - 2020.** Vlada je 11. VI 2020. donijela **Odluku o obrazovanju Savjeta za brigu o licima sa invaliditetom**, s ciljem da se unaprijedi položaj lica sa invaliditetom, što je u skladu sa Strategijom za zaštitu lica sa invaliditetom, kao i preporukama UN Komiteta da se o pitanjima koja se odnose na lica sa invaliditetom odlučuje na nivou Vladinog tijela. Na planu realizacije **Akcionog plana prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima sa invaliditetom i licima smanjene pokretljivosti**, u izvještajnom periodu potpisani su sljedeći ugovori: Ugovor za izradu Idejnog rješenja i Glavnog projekta prilagođavanja zgrada Predsjednika Crne Gore i Stare zgrade Vlade u Podgorici (10. IV 2020), Ugovor za izradu Idejnog rješenja i Glavnog projekta prilagođavanja zgrade Uprave carina u Podgorici i Zgrade državnih organa u Mojkovcu (1. IV 2020), Ugovor za izradu Idejnog rješenja i Glavnog projekta prilagođavanja Direkcije za saobraćaj u Podgorici i Ministarstva kulture na Cetinju (12. II 2020).

Kada je riječ o pravima pripadnika LGBTI populacije, **Predlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog pola** je u januaru 2020. upućen Skupštini na ponovno razmatranje. Vlada je 23. III 2020. usvojila **Izveštaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. za 2019**, s pratećim akcionim planom za 2020.

U oblasti zaštite manjina, Vlada je 26. III 2020. usvojila **Izveštaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2019.** Vlada je 2. IV 2020. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020. za 2020.** i usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016 – 2020, za 2019.**

Kada je u pitanju sloboda izražavanja i procesuiranje napada na novinare, u izvještajnom periodu A.S., novinar ND „Vijesti“, 23. I 2020. je prijavio da je na društvenoj mreži „Facebook“, A.C. na albanskom jeziku napisao poruku na osnovu čije sadržine se osjetio ugroženo. Sa sadržinom predmetne prijave obaviješten je ODT u Ulcinju koji se izjasnio da se u radnjama A.C. stiču elementi krivičnog djela Ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 KZ CG na štetu A.S. Formiran je predmet zbog prijetnji novinaru A.S. Nakon sprovedenih dokaznih radnji, tužilac je sproveo postupak odloženog krivičnog gonjenja, pri čemu je za sprovođenje ovog postupka neophodna saglasnost oštećenog.

I.K., novinarka „Nove Pobjede“, prijavila je da je na lični „Facebook“ profil sa drugog profila primila više poruka uvredljive sadržine. Nadležni tužilac se izjasnio da se iz sadržine poruka stiču obilježja izvršenog krivičnog djela iz čl. 168a (proganjanje), čije se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

N.M., novinarka dnevnog lista „Dan“, podnijela je prijavu da je od strane nepoznatog lica sa „Facebook“ profila na njen lični profil putem Messenger-a primila poruke prijeteće sadržine. Službenici Uprave policije su 19. V 2020. podnijeli ODT u Podgorici krivičnu prijavu protiv D.P. iz Igala, zbog osnova sumnje da je počinila krivično djelo iz čl. 168 KZ CG. Osnovnom sudu u Herceg Novom 9. VII 2020. podniet je optužni prijedlog protiv D.P. zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl.168 st.1 KZCG.

S.S., urednik u televiziji „Vijesti“, podnio je prijavu u kojoj je naveo da je u periodu od 20-22. III 2020. putem Messenger-a na svoj „Facebook“ profil primio više poruka uvredljivog i prijetećeg sadržaja, koje su za povod imale njegov prilog koji je emitovan na televiziji „Vijesti“ u magazinu „Bez granica“, a koji se odnosio na populaciju Roma koji žive u mjestu Rakonje. Preduzetim mjerama i radnjama identifikovano je lice koje je priznalo da je slalo sporne poruke jer je novinar S.S. u navedenom prilogu pogrdnim riječima (Gurbeti, Cigani) nazivao Rome. Po nalogu nadležnog tužioca, formirani spisi predmeta dostavljeni su na ocjenu i odlučivanje u cilju određivanja pravne kvalifikacije i mjesne nadležnosti, s obzirom da je lice sporne poruke slalo dok se nalazilo u Petrovcu, a nastanjeno je u Baru.

B.V., novinar dnevnog lista „Vijesti“, podnio je prijavu protiv M.P. zbog drskog ponašanja. Nadležni tužilac se izjasnio da u konkretnom slučaju nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti. Od strane policijskih službenika licu je izrečena mjera upozorenja.

Državno tužilaštvo sprovodilo je izviđaj zbog prijetnji upućenih novinaru N.Š. Državni tužilac je našao da nema osnova za preduzimanje gonjenja protiv bilo kojeg lica za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

Ekonomski razvoj

Kako bi se osigurala dugoročna održivost javnih finansija, nastavljeno je sa sprovođenjem mjera fiskalne konsolidacije koje za cilj imaju jačanje fiskalne stabilnosti.

Vlada je 16. I 2020. usvojila **Program ekonomskih reformi 2020-2022**, koji je u potpunosti konzistentan sa godišnjim Zakonom o budžetu i srednjoročnim budžetskim okvirom, kao i strateškim razvojnim dokumentima Crne Gore. Potpunom implementacijom prioriternih reformskih mjera iz Programa ekonomskih reformi doprinijeće se otklanjanju prepreka konkurentnosti i inkluzivnom rastu. Planirano je da se model rasta Crne Gore u periodu 2020-2022. bazira na nastavku investicione aktivnosti, diverzifikaciji domaće privrede uz jačanje proizvodnje i izvoza, umjerenom rastu privatne i državne potrošnje i stabilizaciji uvoza.

U periodu januar-jun 2020, Vlada je obezbijedila dva paketa socio - ekonomskih mjera u cilju prevazilaženja ekonomskih izazova uslovljenih pandemijom Covid 19. **Prvi set mjera**, koji je iznosio 280 miliona eura, Vlada je donijela 19. III 2020, a mjere u okviru ovog seta su usmjerene na održavanje likvidnosti privrede i građana kroz mogućnost odlaganja poreskih i kreditnih obaveza privrednim subjektima i građanima. **Drugi set mjera**, koji je Vlada donijela 24. IV 2020, ima za cilj očuvanje radnih mjesta i stvaranje pretpostavki za brži oporavak ekonomije. Do kraja juna je za ovaj paket mjera izdvojeno oko 40 miliona eura.

Obrazovanje

U oblasti obrazovanja, Vlada je 16. I 2020. usvojila **Program za razvoj i podršku talentovanim učenicima 2020-2022**, čiji je opšti cilj stvaranje sistemskih uslova za kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje i vaspitanje talentovanih učenika. Vlada je istog dana donijela i **Strategiju razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori 2020-2024**, čiji je cilj dalje unapređenje i stvaranje kvalitetnog i inkluzivnog sistema stručnog obrazovanja.

Kada je riječ o inkluzivnom obrazovanju, urađen je program prelaska iz srednje škole na fakultet – nazvan ITP-3. Sa 26 djece se pilotira AAC aplikacijom nazvanom Cboard. Sprovodi se u partnerstvu s UNICEF kroz Program „Za svako dijete glas“, da bi njihova komunikacija bila efikasnija i funkcionalnija.

Rodna ravnopravnost

Kada je riječ o rodnoj ravnopravnosti, novim Zakonom o radu, koji je stupio na snagu u januaru 2020, odredbe koje se odnose na seksualno uznemiravanje su u odnosu na raniji Zakon o radu, unaprijeđene time što je precizirano da je zabranjeno uznemiravanje i seksualno uznemiravanje na radu i u vezi sa radom, u odnosu na sve aspekte radnog odnosa, osposobljavanje, obrazovanje i usavršavanje, napredovanje na poslu, uslovi zapošljavanja, prestanak radnog odnosa ili druga pitanja koja proizilaze iz radnog odnosa.

Dalje, **Izvještaj o sprovođenju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2020, za 2019**. Vlada je usvojila 19. III 2020.

U oblasti socijalne i dječije zaštite, Vlada je 16. I 2020. usvojila **Akcioni plan za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite 2018-2022**. i

Akcioni plan za 2020. za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starijih 2018-2022.

U oblasti politike zapošljavanja, Vlada je u aprilu 2020. usvojila **Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu.**

Obrazovanje RE učenika, inkluzija

U dijelu socijalne inkluzije Roma i Egipćana, Vlada je 2. IV 2020. donijela **Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020. za 2020. godinu** i usvojila **Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016 – 2020, za 2019. godinu.**

U dijelu obrazovanja djece pripadnika RE populacije, Ministarstvo prosvjete je školama uputilo adekvatnu preporuku, kao i inicijativu da škole prikupe podatke o djeci koja su imala problem u komunikaciji. Takve djece bilo je oko 500. U saradnji sa HELP organizacijom i Telekomom Crne Gore, obezbijeđeno je 100 pametnih telefona, sa besplatnim karticama za tri mjeseca. U saradnji sa NVO Mladi Romi, obezbijeđeno je 45 telefona i besplatnih kartica, za učenike završnih razreda osnovne škole. Donirani su telefoni za sve koji su redovni učenici srednje škole (75 Američka ambasada i oko 40 REF, preko NVO Mladi Romi).

Prava pripadnika LGBTI populacije

Vlada je 23. III 2020. usvojila **Izveštaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2019, s pratećim Akcionim planom za 2020.** U proteklom periodu (2019/2020), aktivnosti su obuhvatile senzitivizaciju i unapređenje kapaciteta i znanja značajnog broja policijskih službenika, sudija, tužilaca, medicinskih radnika i stručnih radnika u osnovnim i srednjim školama, kao i stručnih radnika u oblasti socijalnog rada i socijalnih politika, unaprijeđenu bazu znanja kada govorimo o percepciji građana i percepciji učenika srednjih škola u odnosu na seksualnu orijentaciju, rodni identitet i (inter)polne karakteristike, kroz implementirana istraživanja, ali i kreirane publikacije za specifične kategorije profesionalaca iz različitih oblasti. Pored toga, unaprijeđen je i sistem praćenja i prevencije nasilja uslovljenog seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom u svim obrazovnim ustanovama, dok se komunikacija stručnih tijela poput Tima povjerenja odvijala u kontinuitetu i na zadovoljavajući način za sve aktere u procesu.

Usvojeni su lokalni akcioni planovi za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba na lokalnom nivou. Važno je napomenuti da je formirana i **nacionalna mreža kontakata predstavnika/ca lokalnih samouprava za promociju i zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.** Konsultativni sastanak mreže lokalnih samouprava je održan 12. III 2020. u saradnji

sa NVO sektorom. Mreža je osnovana u cilju sinhronizacije politika u oblasti zaštite i unapređenja ljudskih prava LGBTI osoba, koje se sprovode na nacionalnom nivou.

Regionalna saradnja

Crna Gora je u kontinuitetu posvećena regionalnoj saradnji i ima aktivnu ulogu u izgradnji stabilnijeg i bezbjednijeg regiona kroz učešće u oko 35 regionalnih organizacija i inicijativa. Takođe, Crna Gora ostaje aktivna u nadgradnji regionalne saradnje na polju bezbjednosti i kroz redovno učešće u regionalnim inicijativama kao što su Američko-jadranska povelja (A5) i Jadranska trilateralala.

Crna Gora je učestvovala na sastanku političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i odbrane država članica i posmatrača Američko-jadranske povelje (A5) 19. V 2020. putem video linka. Kao dio širih napora u borbi protiv sajber i hibridnih prijetnji, Crna Gora je, kao članica Evropskog centra izvrsnosti za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama u Helsinkiju, u saradnji s pomenutim centrom u periodu 20 - 21. I 2020. organizovala obuku na temu suprotstavljanja miješanju u izborne procese. Crna Gora je i dio projekta EU za Zapadni Balkan o hibridnim rizicima, pa je, nakon okončanja faze 1 - ispunjavanje odgovora na Upitnik o hibridnim rizicima, pristupljeno preduzimanju daljih koraka ka mapiranju zajedničkih projekata koje bi EU mogla ekspertski i finansijski podržati. Navedeno je sprovedeno tokom posjete eksperata iz EU koji su u Podgorici boravili 5. III 2020.

Crna Gora je uzela učešće na sastanku ministara vanjskih poslova država Zapadnog Balkana 30. IV 2020. putem video-poziva, na kom je fokus bio na Saopštenju EK o podršci državama Zapadnog Balkana u saniranju posljedica krize izazvane pandemijom Covid 19, kao i na razmatranju mogućnosti daljeg zajedničkog djelovanja u prevazilaženju krize.

Crna Gora je učestvovala na **Samitu EU-Zapadni Balkan** koji je u formatu video-konferencije održan 6. VI 2020.

U okviru **predsjedavanja Centralno-evropskom inicijativom**, Crna Gora je bila domaćin sastanka Komiteta nacionalnih koordinatora Centralno-evropske inicijative koji je održan u Podgorici, 12. II 2020. Takođe, 8. V 2020. održan je sastanak Komiteta nacionalnih koordinatora Centralno-evropske inicijative (CEI) putem video-konferencije. Dodatno, održan je i vanredni virtuelni sastanak predsjednika vlada zemalja članica CEI, 15. V 2020. Na sastanku je usvojena Zajednička izjava kojom se naglašava da su saradnja, povjerenje i solidarnost najefikasniji odgovori na pandemiju, kao zdravstvenu i ekonomsko-socijalnu krizu za region i svijet.

Crna Gora je učestvovala 25. VI 2020. na online sastanku ministara vanjskih poslova **Procesa saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP)**, posljednjem događaju u okviru kosovskog predsjedavanja Procesom.

Crnogorska delegacija je učestvovala na sastanku **Komiteta visokih zvaničnika Jadransko-jonske inicijative (JJI)** koji je održan u Briselu, 18. II 2020, kao i na sastanku 11. Upravnog odbora EUSAIR. Sastanak ministara vanjskih poslova Jadransko-jonske inicijative (JJI), kao završni događaj u okviru jednogodišnjeg predsjedavanja Srbije, održan je 27. V 2020. putem video-konferencije.

Crna Gora je učestvovala na drugom sastanku ministara vanjskih poslova „**Solun 2020 formata**“ 19. V 2020. u cilju suzbijanja Covid 19 i ublažavanja socio-ekonomskih posljedica pandemije.

Crna Gora je učestvovala 8. V 2020. na sastanku **Savjeta bezbjednosti** pod nazivom „75 godina od kraja II Svjetskog rata na evropskom tlu – naučene lekcije za prevenciju budućih masovnih zločina, odgovornost Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija“, koji je održan putem video-konferencije.

Crna Gora sprovodi sve restriktivne mjere **Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija i EU**. Kada je u pitanju **Zajednička vanjska i bezbjednosna politika EU**, Crna Gora se bez izuzetaka pridružuje zajedničkim pozicijama EU, izjavama/deklaracijama, saopštenjima i demarševima (stepen usaglašenosti 100%).

Vlada je 19. III 2020. donijela **Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. III 2014, 2014/151/ZVBP od 21. III 2014, 2014/238/ZVBP od 28. IV 2014, 2014/265/ZVBP od 12. V 2014, 2014/308/ZVBP od 28. V 2014, 2014/455/ZVBP od 11. VII 2014, 2014/475/ZVBP od 18. VII 2014, 2014/499/ZVBP od 25. VII 2014, 2014/508/ZVBP od 30. VII 2014, 2014/658/ZVBP od 8. IX 2014, 2014/801/ZVBP od 17. XI 2014, 2014/855/ZVBP od 28. XI 2014, 2015/241/ZVBP od 9. II 2015, 2015/432/ZVBP od 13. III 2015. i 2015/1524/ZVBP od 14. IX 2015. i 2016/359/ZVBP od 10. III 2016. i 2016/1671/ZVBP od 15. IX 2016. i 2016/1961/ZVBP od 8. XI 2016. i 2017/445/ZVBP od 13. III 2017. i 2017/1386/ZVBP od 25. VII 2017. i 2017/1418/ZVBP od 4. VIII 2017, 2017/1561/ZVBP od 14. IX 2017, 2017/2163/ZVBP od 20. XI 2017, 2018/392/ZVBP od 12. III 2018, 2018/706/ZVBP od 14. V 2018, 2018/1085/ZVBP od 30. VII 2018, 2018/1237/ZVBP od 12. IX 2018, 2018/1930/ZVBP od 10. XII 2018, 2019/95/ZVBP od 21. I 2019, 2019/415/ZVBP od 14. III 2019. i 2019/416/ZVBP od 14. III 2019. u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine.**

Berlinski proces i Crna Gora

Sastanak ministara vanjskih poslova u okviru Berlinskog procesa održan je 10. III 2020. u Skoplju, na kojem su se razmatrala pitanja evropske perspektive država Zapadnog Balkana, regionalna saradnja i ostvareni rezultati u okviru ove inicijative. Na

marginama susreta, održan je Forum na kojem je bilo riječi o Agendi povezivanja, ekonomskom napretku i očuvanju životne sredine. Sastanku su takođe prisustvovali predstavnici država članica EU, predstavnici Evropske komisije, Evropske službe za vanjske poslove i Regionalnog savjeta za saradnju.

Kada je riječ o bezbjednosti, formirana je **Upravna grupa za bezbjednost** u okviru Berlinskog procesa, koja se sastaje dva puta godišnje, između Samita. Treći sastanak Upravljačke grupe održan je krajem januara 2020. u Sofiji.

U dijelu digitalne integracije, **Treći Digitalni samit Zapadnog Balkana**, koji je trebalo da se održi ove godine u aprilu u Tirani nije održan zbog pandemije.

Zaštita životne sredine

U oblasti kvalitet vazduha, u martu 2020, u skladu sa rokovima za izvještavanje o emisijama, ažurirani **Inventar emisija zagađujućih materija u vazduhu za period 1990-2018. godina** i prateći izvještaj dostavljen je kroz EIONET mrežu za izvještavanje i proslijeđen Sekretarijatu Konvencije o prekograničnom zagađivanju vazduha na velikim udaljenostima (LRTAP). Time je ponovo uspostavljeno izvještavanje o emisijama zagađujućih materija u vazduhu i dostavljeni nedostajući podaci za period 2011-2018, kao i podaci za prethodne godine ažurirani u skladu s novom metodologijom (EMEP/EEA 2016).

U oblasti upravljanja otpadom, odabrana je firma putem javnog oglasa i ugovorena izrada projektne dokumentacije i izvođenje radova za sanaciju neuređenog odlagališta „Ćafe“ u opštini Bar, po modelu „projektuj i izgradi“. Takođe, odabrana je firma putem javnog oglasa i ugovoreni su radovi na izgradnji reciklažnog dvorišta sa sortirnicom u opštini Berane. Završene su aktivnosti na pripremi javnog oglasa za odabir firme koja će realizovati izradu projektne dokumentacije za izgradnju reciklažnog dvorišta sa sortirnicom i transfer stanicom u opštini Pljevlja, a preduzete su i aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za izgradnju četvrtog tijela deponije na lokaciji „Livade“ u Glavnom gradu Podgorici.

U oblasti kvalitet voda, izvršena je prijava radova na izgradnji kolektora u dužini od 5,5 km u Podgorici u ukupnom iznosu od 6,64 miliona eura.

U oblasti zaštita prirode, izrađen je **Nacrt petogodišnjeg plana upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom Ulcinjske solane**, u koji su uvršteni komentari multidisciplinarne Radne grupe koju je formirala Opština Ulcinj. Pripremljeni su Drugi i Treći tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera za zaštitu Ulcinjske solane i isti su dostavljeni Evropskoj komisiji.

U okviru saradnje između Vlade SR Njemačke i Vlade Crne Gore, kroz redovne mjesečne sastanke između predstavnika MRT i predstavnika Ambasade SR Njemačke u Crnoj Gori, razmjenjuju se informacije u vezi sa daljim koracima koje treba preduzeti u kontekstu upravljanja Ulcinjskom solanom. U okviru ove saradnje, pripremljen je predlog

projektnog zadatka za njemačkog eksperta koji će pomoći Radnoj grupi koju je formirala Opština Ulcinj u definisanju modela upravljanja zaštićenim područjem kroz izradu Studije o modelima upravljanja zaštićenim područjima sa preporukom najadekvatnijeg za Ulcinjsku solanu. U toku je finalizacija procesa vezano za angažman navedenog eksperta.

U kontekstu aktivnosti čija se realizacija finansira iz Kapitalnog budžeta, a koje se odnose na sanaciju Đeranskog kanala i nasipa na solanskim basenima, Javno preduzeće nacionalni parkovi Crne Gore je uradilo projektni zadatak na osnovu konsultacija i u toku je pribavljanje saglasnosti za izvođenje radova.

Vezano za uspostavljanje ekološke mreže Natura 2000, do kraja juna 2020. su otpočela terenska istraživanja svih stručnjaka za staništa i vrste po utvrđenom planu.

Shodno zaključcima Stalnog Odbora Bernske konvencije održanog u Strazburu u periodu od 2 - 6. XII 2019, Crna Gora je nastavila periodično izvještavanje o implementaciji preporuka Sekretarijata Bernske konvencije. Prvi izvještaj za 2020. je pripremljen i poslat 3. III 2020, a najveći dio mjera je implementiran.

U sklopu saradnje sa Sekretarijatom UNESCO Konvencije, Crna Gora je istom u februaru 2020. proslijedila Izvještaj o stanju očuvanosti Nacionalnog parka „Durmitor”.

Tokom 2020. će se nastaviti aktivnosti vezano za istraživanje zoobentosa rijeke Tare. Monitoring će se sprovoditi u periodu od godinu dana, počev od juna 2020. uz dostavljanje mjesečnih izvještaja. Takođe, sprovodiće se i monitoring uticaja izgradnje autoputa „Bar -Boljare” na endemične i međunarodno zaštićene vrste rijeke Tare, uz dostavljanje tromjesečnih izvještaja. Analiza uticaja će se sprovoditi godinu dana počev od juna 2020.

ZAKLJUČAK

U prvoj polovini 2020. Crna Gora je nastavila da bilježi značajne rezultate u pregovaračkom procesu s Evropskom unijom, koji su afirmisani usvajanjem dokumenata koji se odnose na ispunjenje obaveza definisanih prevashodno kroz završna mjerila. Takođe, institucije u Crnoj Gori koje su uključene u proces pregovora s Evropskom unijom u kontinuitetu dobijaju ohrabrujuće poruke i podršku koja stiže sa adresa kako same Evropske unije, tako i njenih članica, što je rezultiralo otvaranjem posljednjeg pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija.

U izvještajnom periodu usvojeni su Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020-2022, kao i Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020, za 2019. Nastavljeno je sa održavanjem sektorskih pododbora: Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj i Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju. Održana je i sjednica Savjeta za vladavinu prava i Savjeta za reformu javne uprave.

U skladu s ustaljenom praksom izvještavanja koju je uvela Evropska komisija, usvojen je II prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za period 1. XI 2019 – 31. I 2020. koji obuhvata političke i ekonomske kriterijume, kao i pregled realizovanih aktivnosti i statističkih podataka za sva pregovaračka poglavlja. Usljed činjenice da je odložena izrada i objavljivanje Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2020. zbog pandemije virusa Covid 19, Crna Gora je dostavila dvije dopune II priloga Izvještaju Evropske komisije, za period 1. II – 31. III 2020. i 1. IV – 12. VI 2020.

Crna Gora je zvanično obavijestila Evropsku komisiju o prihvatanju Nove metodologije pristupanja Evropskoj uniji. Nova metodologija će poslužiti kao dobra platforma za intenziviranje reformskih procesa i intenzivniju komunikaciju sa zemljama članicama. Nadalje, Nova metodologija u centar pregovora ponovo postavlja poglavlja 23 i 24, a napredak postignut na tom planu determiniše ukupan tok pregovora.